

Patrona

INFORMACE PŘÁTEL
POMNÍČKŮ A PAMÁTNÝCH MÍST
JIZERSKÝCH HOR

2 / 97

ROČNÍK 8

VÝLET ZA PAMĚTIHODNOSTMI V OKOLÍ SMRKU

spojený s rekonstrukcí Körnerova pomníku se koná v sobotu, 14. června 1997
Odjezd do Bílého Potoka z Tanvaldu 5.⁴⁵, z Jablonce 6.²⁴, Liberce 7.¹⁰.

Během cesty navštívíme tato pamětní místa:

- Kámen řezníka Herrmanna u Kočičích skal
- Buk anděla Strážného
- Tabulku Emila Nováka pod Tišinou
- Körnerův pomník na Smrku
- Pechův obrázek
- Streitův obrázek
- Pomník 1928
- Minerální pramen v údolí Ztraceného potoka

Trasa je dlouhá asi 15 kilometrů   Tabulku zhotovil a výpravu povede pan Švajda

STARÉ ŠTOLY POD KOZÁKOVEM

Výprava za poznáním se koná v sobotu 28. června 1997.

Odjezd do Železného Brodu z Frýdlantu 4.³⁹, Liberce přes Turnov 8.⁰⁹, Rychnova 8.³³,
Prahy 6.⁵³, z Liberce přes Tanvald 7.⁰⁵, Jablonce 7.⁴¹, Tanvaldu 8.⁵¹ hodin.

Během cesty navštívíme tato zajímavá a památná místa:

- Kostel svatého Jana na Poušti
- Kapličku v Prackově
- Vodhánělův hrob vyzdobený drahokamy
- Babí pec a Kudrnáčovu pec
- Skalní tvrziště Drábovnu
- Janusovu štolu a štoly u Votrubicova lomu
- Obecní výstavu drahokamů
- Radostnou studánku
- Kozákov s chatou a rozhlednou
- Kouckého pomník
- Pomník silniční nehody

Trasa je dlouhá asi 20 kilometrů   Trasu připravil a výpravu povede pan Šourek

REKONSTRUKCE KROP - SEFFOVA KŘÍŽE

se koná v sobotu 5. července 1997

Odjezd do Josefova Dolu z Frýdlantu 7.⁵⁹, Liberce 8.⁵¹, Jablonce 9.¹⁵, Tanvaldu 9.¹⁵.
Tato krátká vycházka nemá cíl hledání pomníčků, nýbrž se svolává k hojně
účasti z důvodů rozdělení nákladu a náradí mezi více lidí, jelikož opravený kříž
váží téměř 20 kilogramů.

Trasa je dlouhá asi 15 kilometrů

Kříž opravil a výpravu povede pan Menzel

Staré štoly na Kozákově

V okolí *Železného Brodu* se dodnes nacházejí stopy po velkém množství starých horních děl, které můžeme rozdělit do tří skupin: Nejstarší je těžba železné rudy,

kteřá byla zahájena asi ve 14. století a městu dala jméno. *Železná ruda* se těžila a zpracovávala také ve Velkých Hamrech, Bohuňovsku, a Horské Kamenici. V 16. století vznikly známé *kozákovské štoly*, ve kterých se nacházely pověstné drahokamy. V polovině 19. století byly otevřeny velké *břidlicové lomy*, z nichž některé jsou provozovány dodnes. V *Železném Brodě* také bývala *vápenka* a dnes se největší oblibě těší *skleněné výrobky*, barevné figurky a teploměry.

Zajímavosti které uvidíme během cesty: Za novým železničním nadjezdem v *Železném Brodě* značená cesta prudce stoupá vpravo mezi domy a nad silnicí miji pozdně barokní *kostelík svatého Jana Nepomuckého » na Poušti «*.

V knize Vladimíra Mikoláška „*Dáblův doktor*“ se dočtete pověst, jak dva bratři šli roku 1757 do sedmileté války. Jeden z nich v bitvě zabil člověka. Po návratu z bojů, ve velikém truchlení se uchýlil do samoty a nad *Železným Brodem* si vybudoval svoji poustevnu, u které postavil kamenný smírčí kříž, aby svou vinu odčinil. Jednou jel přes město hrabě des Fours a hledal vhodné místo, kde by mohl postavit rodinnou hrobku a tu poustevník mu poradil, aby ji postavil poblíž jeho poustevny, kde je krásný výhled do kraje. Kostelík postavil v barokním slohu J. J. Volkert roku 1769. Později byl smírčí kříž přestěhovám ke kostelu svatého Jakuba, kostel s des Fourovou hrobkou zchátral a rakve byly přestěhovány do Hodkovic. Dnes se kostel trochu opravuje.

Kostel svatého Jana na Poušti

Cesta pokračuje po náhorní planině přes obec *Dlouhý* na melafýrový *Hamštejnský hřeben*. Z hřebenové cesty se otevírá pěkný pohled k jihozápadu na mohutnou hradbu *Klokočských a Betlémských skal*. Hluboko v údolí pod Suchými skalami se nalézá obec *Vrát*. V místě zvaném „*ve Zdůlni*“, vysoko nad červeně značenou cestou ze *Železného Brodu* do *Líšného* se na břehu potoka nacházejí pozůstatky staré štoly, ve které se těžila železná ruda ještě koncem poslední války. Štola je zazděná a dnes slouží jako rezervoár pitné vody. O kus výše ve stráni uvidíte velikou haldou hlusiny a nad ní zavalený vstup do další štoly, jejíž strop se na několika místech propadá a blíže k obci je zřetelná důlní jáma s další haldou. Hledal jsem tam jednou s kompasem podle mapky a mag-

Kostelík na Prackově

netická střelka ukazovala každou chvíli někam jinam - v podzemí jsou stále velké zásoby železné rudy na mnoha místech v celém okolí. Ač to bylo původně plánováno, tyto štoly musíme při našem putování vynechat, protože by jejich návštěva zbytečně zkomplikovala a neúměrně prodloužila již tak dost dlouhou trasu.

Vysoko vysunutý masív *Drábovny* na úbočí *Kozákova* pochází z nejstarších usazenin křídového útvaru, které se později při poklesu *Lužického zlomu* zemské kůry vzpříčily do této nápadné, šikmé polohy.

Za *Prackovským sedlem* cesta stoupá až na plochý vrchol *Kozákova*, ale my sestoupíme na druhou stranu hřebenu do obce *Prackov*, ve které se nachází romantický kostelík s velice pestře barevnou vnitřní výzdobou. Naproti kostelíku stojí pomník

Vnitřní výzdoba prackovského kostelíku

obětí Světové války. Je na něm jen několik jmen, ale obec je malá a se jmény některých rodin se během cesty ještě setkáme. První je jméno rodiny Vodhánělů. *František Vodháněl* za svůj život shromáždil velikou sbírku broušených drahokamů a jako jeden z mála si svoje bohatství vzal s sebou do hrobu. Několik desítek barevných kamenů

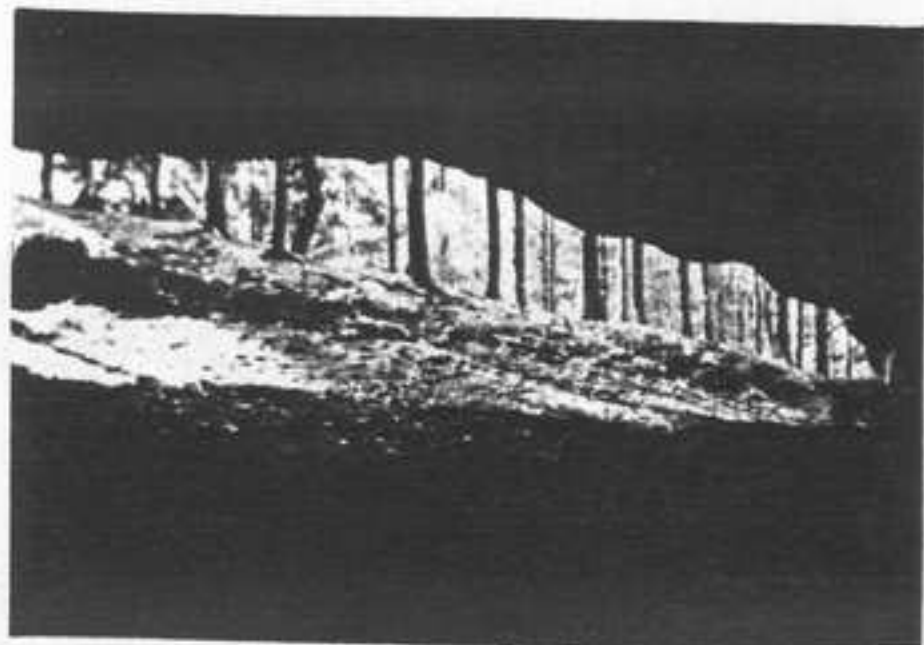

má zazděných do pomníku na veseckém hřbitově. Zde se napojíme na červeně značenou cestu, která nás dovede k dalším zajímavostem. Níže v lese se vyskytují přímo u značené cesty i menší kameny s *otisky lastur* z nejspodnějších usazenin

Skalní jeskyně » Babí pec «

druhohorního moře. V místech, kde se značená cesta nejvíce přibližuje okraji útesů nad kotlinou *Proskálí*, můžeme odbočit po pěšince asi 20 m vlevo dolů k úpatí skal do památné *jeskyně Babí pece*, skryté za hustým porostem. Před třiceti lety tu byly objeveny dílny výrobců nástrojů z mladší doby kamenné (kolem roku 2000 před n.l.). Jen o

Průhled Babí peci

převísem. (Pouze pro zdatnější účastníky.) Na rozcestí pod Drábovnou si povšimněte

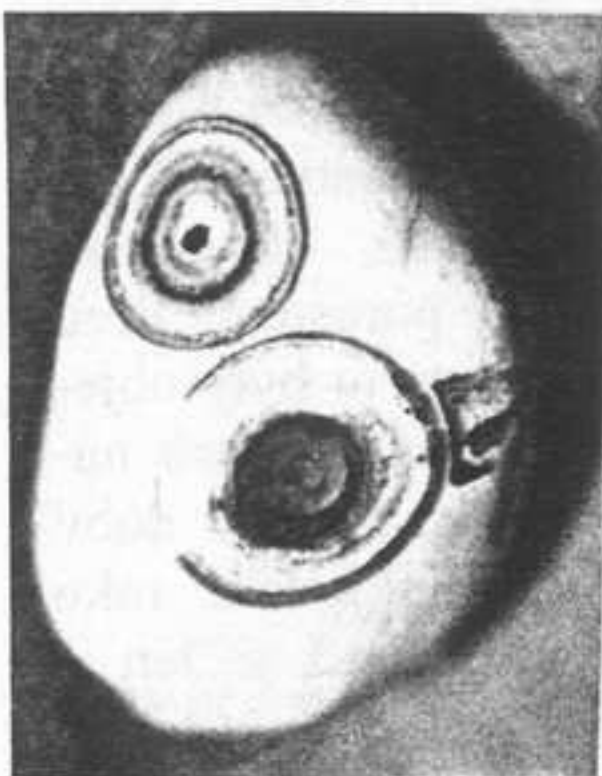
v zářezu vozové cesty velkých deskovitých úlomků *železitého pískovce* a také hlína kolem má červenou barvu od železné rudy - hematitu.

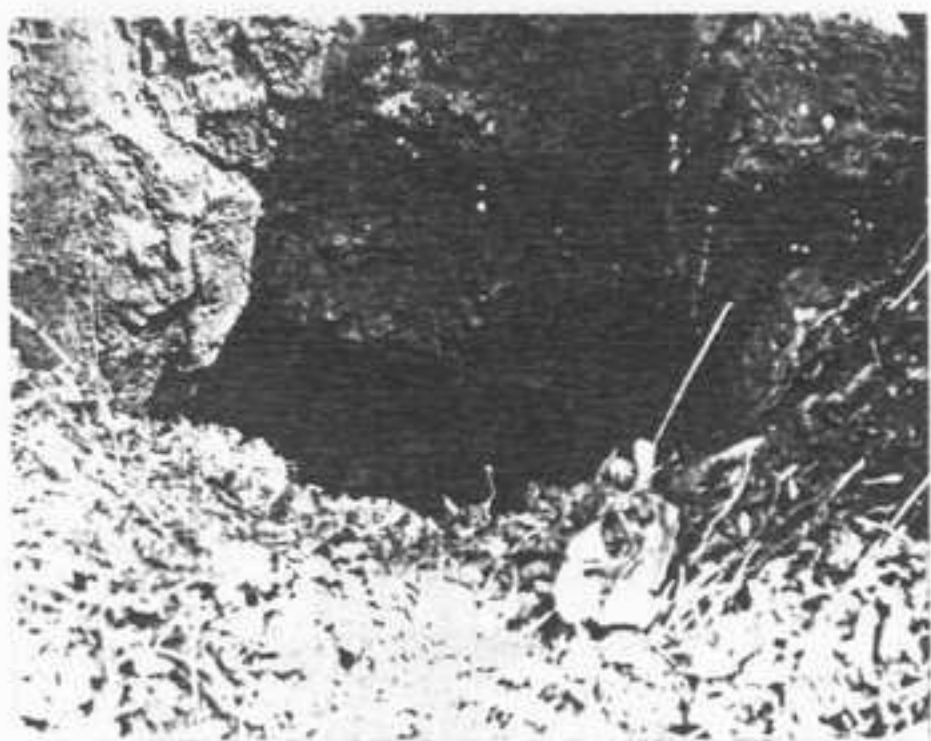
Odtud můžeme vystoupat po červené hned k *Drábovně*. Po třicetileté válce byla skalní světnička obydlím propuštěných žoldnéřů - drábů, kteří se nevrátili k poctivému povolání.

Skalní tvrziště Drábovna

Vrátíme se zpět na vrstevnicovou cestu pod Drábovnou a pokračujeme po ní směrem k obci Kozákov. V cípu lesa pod cestou poblíž žlutě značené cesty se nachází méně známá *Janusova štola*.* (Bude upřesněno během cesty.) Na druhé straně žlutě značené cesty se nachází lesní jezírko - je to vlastně propadlý strop štoly - také pozůstatek starého horního díla; kousek nad ním je zřetelný, ale zasypaný vstup do podzemí. Asi před 450 miliony let koncem prvohor byl Kozákov činnou sopkou v močálovité krajině s pralesy obřích přesliček a plavůní. V dutinách po plynech, unikajících z vyvřelé melafýro-

Stará štola hledačů drahokamů

ných krystalků dříve velmi oblíbeného polodrahokamu *olivínu* (chrysolitu), většinou však již do červena zvětralé.

Pověst vypráví, že pasáček tu kdysi hodil kulovitý kámen po koze a zabil ji. Kolemjdoucí cizinec

poznal, že je to achátová koule a plačícímu chlapci za ni daroval dukát. Tedy »za kozu kov« - proto se začalo říkat *Kozákov*. Ve skutečnosti však byl Kozákov již od počátku slovanského osídlení kraje důležitým bodem *rozsáhlého systému strážních vrcholů*, jak dosvědčují četné další okolní Kozince, Strážníky, Varty a podobné názvy. Strážní ohně na horách sloužily i v pozdějších letech k rychlému svolávání pohotovosti. Vedle první chalupy pod lomem při trošce pozornosti najdete zarostlý dolík s polozasutým vchodem do *štoly hledačů drahokamů* ze 16. století. Ojedinelé úlomky zeleného jaspisu, typického právě pro Kozákov, můžete ještě nyní najít přímo na cestě, vedoucí dál ke vsi Kozákov. Nedale-

Studánka Radostná

ko odtud je obecní sbírka drahokamů. Prudkým stoupaním se dostanete přímo k velkému *Votrubcovu lomu*, kde při troše štěstí nějaké úlomky jistě najdeme. Dalším stoupaním přejdeme pastvinu a výběžek lesa a ocitneme se na místě kde se kdysi pořádávaly známé kozákovské poutě. V cípu lesa se nachází *studánka Radostná*, kdysi ozdobená svatými obrázky, a ze které se pomocí vodních trkačů čerpá voda do chaty na vrcholu. Pak bude následovat nejprudší stoupaní dnešního putování s převýšením 214 metrů na necelém kilometru klikaté cesty.

A již je tu *Kozákov* - 743 mnm. O hledání drahých kamenů na Kozákově se zmiňuje již kronikář Václav Hájek z Libočan a později Balbín ve svých Pamětech. Např. malé oválné jaspisy na sarkofágu v kapli svatého Václava na Hradčanech jsou z Kozákova.

Vrchol Kozákova byl původně pokryt keři a trávou. K uctění památky staročeského politika, semilského rodáka dr. Fr. L. Riegra, měla být na vrcholu Kozákova postavena dřevěná rozhledna s pseudorománskou kaplí sv. Cyrila a Metoděje. Od tohoto záměru bylo později upuštěno. V roce 1923 navrhl předseda odbočky KČT v Semilech finanční rada

Nová kozákovská rozhledna

Riegerova chata na Kozákově - 743 mnm

Vilém Petržilka postavit turistickou chatu. Projekt vypracoval pražský architekt Jan Václavík, stavbu provedl stavitel Rudolf Kousal ze Železného Brodu. Základní kámen byl položen 29. srpna 1926, veřejnosti byla chata otevřena 24. června 1928 za mimořádně pěkného počasí. Byla pojmenována Riege-

Kouckého pomník nad Chuchelnou

rovou chatou. V roce 1939 byla rozšířena, v roce 1962 částečně vyhořela; byla opravena a do provozu odevzdána roku 1966. Roku 1995 byla slavnostně otevřena nová železná rozhledna. Na vrcholové plošině se také nachází pomník leteckého neštěstí.* (Bude upřesněno během cesty.)

Z vrcholu Kozákova sestoupíme po červeně značené cestě do obce Lhota, kde vlevo ze silnice odbočuje polní cesta ke *Kouckého pomníku*** Dne 3. května 1945 bylo v Semilech a okolních obcích zorganizováno povstání proti německé skupině vojsk umístěné v této oblasti. Musíme se vrátit do celkové atmosféry blížícího se konce války, abychom po-

chopili mladickou nerozvážnost chlapců, kterým chyběl jakýkoli vojenský výcvik, když se pokoušeli odzbrojovat a zatýkat zkušené německé vojáky. V noci ze 4. na 5. května 1945 byly Semily opět obsazeny německým vojskem. Chlapci utekli do lesů, také z Chuchelny se skupinka ukryla nad Lhotu. Když uviděli blížící se rojníci Němců, někdo vystřelil. Ukryli se za kamennými hrobkami na kraji lesa tak nešťastně, že jim ve svahu byly vidět nohy. Tam byl také Oldřich Koucký z Chuchelny zastřelen.

Závěr: trasu povedeme Železný Brod, Prackov, Vodhánělv hrob, Babí pec, Drábovna, Janusova štola, štoly pod lomem, Votrubicův lom, prohlídka sbírky, Radostná, Kozákov, pomník leteckého neštěstí, Kouckého pomník, pomníček silničního neštěstí, pak zřejmě na nádraží do Semil.

Použitá literatura:

Časopis Turistika

Průvodce Olympia „Český ráj a podkrkonoší“, 1982

Ukázky kozákovských kamenů***

* pozn: (Bude upřesněno) - tyto objekty sám neznám; pocházejí ze znalostí pana Jíry, který přislíbil účast na výletu.

** Dle zpravodajského listu Svazu české mládeže v Podkrkonoší a Pojizeří CÍL ze 6. července 1945 zpracoval František Koucký, vzdálený příbuzný. Také Jaroslav Koucký, bratr Oldřicha Kouckého má pomníček v Mříčné, kde zahynul 8. května 1945.

***Obrázky broušených drahokamů na různých místech v textu pocházejí z dílny Libora Slováka z Jablonce nad nisou. Přečtěte si ještě jednou jeho článek o drahých kamenech v Patronu 3/93.

Jiří Šourek

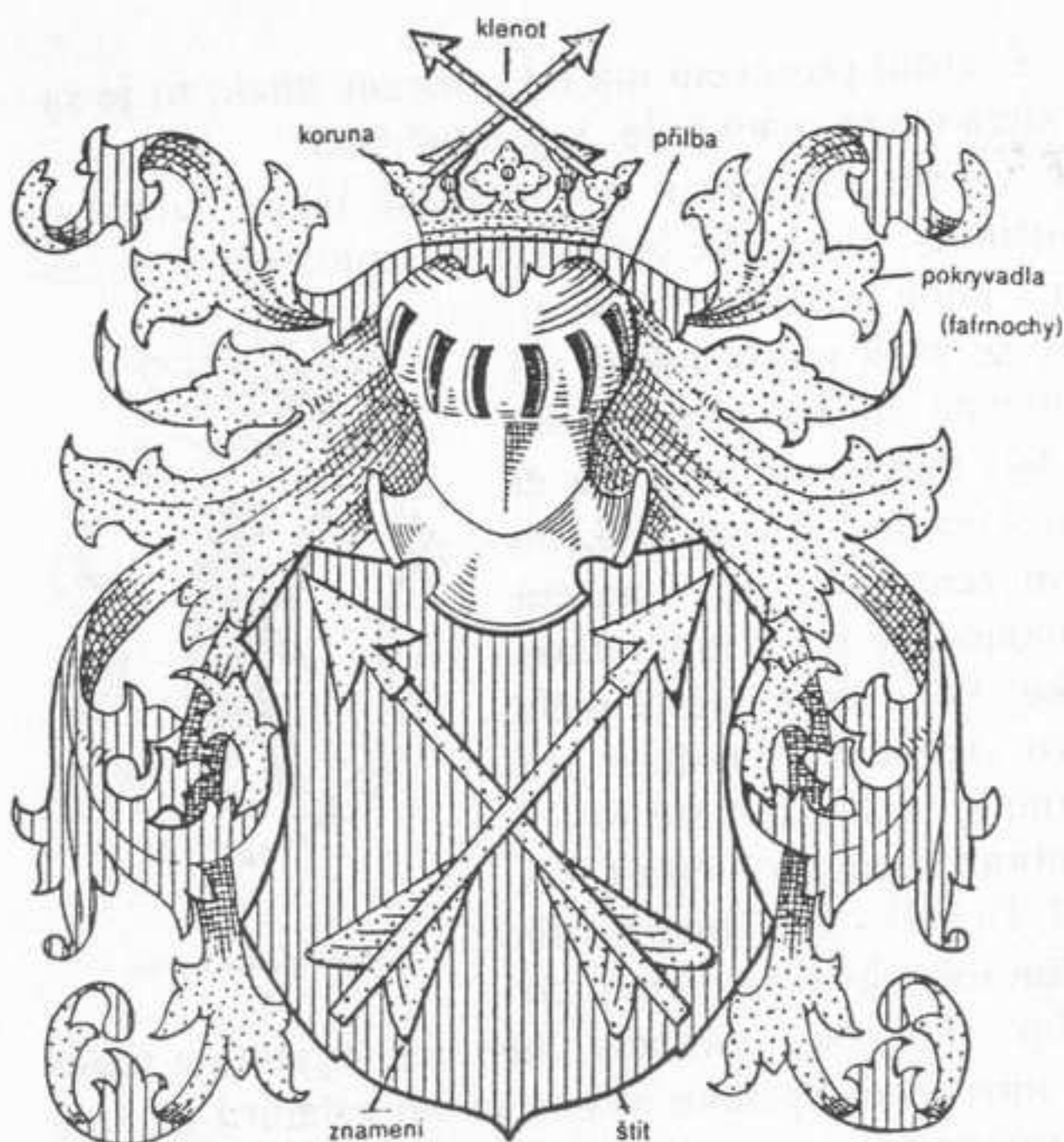
Znaky měst

Zajímáme-li se o historii městských znaků, nelze se nedotknout vzniku znaků vůbec. Nosit a užívat znak, tedy erb, bylo původně výsadou šlechty. Odborná literatura klade počátky užívání znaků do období 11. a 12. století, tedy do období prvních křížových výprav. Vznik znaků si vyžádala ta skutečnost, že rytíř, tehdejší bojovník, byl celý oblečen ve zbroji, v brnění a byla potřeba odlišit se v boji či v turnaji od protivníka. Na štít, který byl součástí výzbroje, se začaly malovat první figury. Za „kolébku“ heraldiky, což je nauka o znacích či erbech, je považována Francie, odkud se však brzy rozšířila do ostatních částí hlavně západní, ale i jižní a střední Evropy.

Prvními nositeli erbů byli rytíři, tedy bojovníci, a užívat rodový znak, erb, bylo tedy výsadou vyšší i nižší šlechty. To že znaků začala užívat později i města, svědčí o růstu významu měst i o ambicích městského patriciátu. Ani vznik městské heraldiky není datován přesně; první městské znaky mohly vzniknout přibližně koncem 13. století. Znaky začala používat jak města patřící panovníkovi, tedy města královská, tak i města poddanská. Historici uvádějí, že městské znaky se vyvinuly z městských pečeti, jiní jsou naproti tomu toho názoru, že městským znakem se patriciát i navenek snažil vyrovnat šlechtě; městské znaky tedy vznikaly jako obdoba znaků šlechtických. Heraldika má řadu pravidel, z nichž nejdůležitější jsou pravidlo pravé a levé strany a pravidlo střídání barvy a kovu. Podle prvního pravidla se pravá a levá strana ve znaku určuje „z pohledu štítonoše“. To znamená, že „z pohledu diváka“ je pravá strana znaku nalevo a obráceně. Heraldika používala původně jen dvě barvy, červenou a modrou, a dva kovy, zlato a stříbro, což je vyjádřeno barvou žlutou a bílou. Později byl počet barev rozšířen na čtyři, přibyly barvy zelená a

Středověký rytíř v brnění s přilbou, klenotem a fafrnochy

černá; dalších barev, jako je tzv. barva „přirozená“ k barvě osob a různých odstínů (např. růžové) se začalo používat až v období tzv. úpadku heraldiky. Podle pravidla o střídání barvy a kovu smí být figura z kovu umístěna pouze v barevném poli či naopak, pokud je figura barevná, může být umístěna jen v poli kovovém. Jako příklad je možno uvést třeba stříbrného lva z českého státního znaku, který je v poli červeném a například červená pětilistá růže v erbu Rožmberků, která je umístěna v poli stříbrném.

Toto pravidlo má zcela praktický význam; pokud je dodrženo, je znak dobře „čitelný“ a figury nesplývají s polem, ve kterém jsou umístěny. V počátcích heraldiky, zejména u šlechtických erbů, bylo toto pravidlo přísně dodržováno. V době pozdější však již vždy dodrženo nebylo, jako příklad je možno uvést třeba znak města Liberce, kde je zlatý lev nad městskou branou ve znaku umístěn ve stříbrném poli. U znaku či erbu rozeznáváme hlavní části, kterými jsou štít, přilbice a klenot, a části vedlejší, kterými jsou tzv. přikryvadla, případně štítonoši. V městské heraldice byla jako klenot často zobrazována hradební korunka. Zejména v pozdějších dobách docházelo k dělení štítu do několika polí; jednotlivá pole ve štítu mají svůj význam. Nejvýznamnějším polem děleného štítu je pole pravé (nezapomínejme na pravidlo pravé a levé strany), je-li štít dělen na více polí (čtyři i více), je nejvýznamnějším polem pole pravé horní. Pokud se ovšem ve čtvrceném štítu střídají dva symboly, je tím vyjádřena parita, tedy rovnost znamení, viz např. státní znak ČSFR

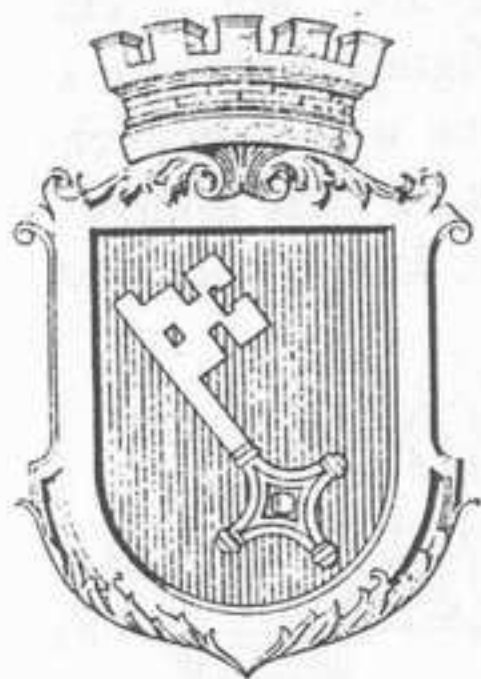
Štítonoš.

užívaný v letech 1990 až 1992. Zvláštní postavení má tzv. srdeční štítek; to je samostatné pole uprostřed znaku, které má význam pole „nejčestnějšího“.

Znamení, pole a figury ve znacích bývají pochopitelně různé, smyslem znaku či erbu je odlišit svého nositele. V městské heraldice se samozřejmě nejčastěji setkáváme s hradební zdí či s jinou městskou stavbou, radnicí, kostelem apod. Ale aby se znak města odlišil od znaku města jiného, bývá v naprosté většině přidán ještě nějaký jiný atribut. Tím mohl být třeba znak majitele či zakladatele města. U měst královských to byl znak českého krále, který byl zároveň znkem zemským, tedy znkem Českého království - stříbrný dvouocasý lev s královskou korunou, vpravo hledící ve skoku. Poddanská města měla pochopitelně ve znaku často erb vrchnosti (Frydlant erb Bieberštejnů, Liberec erb Redernů aj.). Dosti časté jsou i církevní atributy, ve znaku je zobrazen patron města (Teplice v Čechách - sv. Jan Křtitel, Dobříš - sv. Tomáš, Jiříkov - sv. Jiří aj.). K nejkrásnějším městským znakům patří znaky s tzv. „mluvícím znamením“. To jsou ty případy, kdy znak vyjadřuje název města (Sokolov - sokol, Most - most, sem bychom ovšem mohli zařadit i již zmíněný Jiříkov). Krásné mluvící znamení má ve znaku i Jablonec nad Nisou, kterému

Znak se Železnou korunou.

Znak se zlatou korunou.

byl nakonec dne 7. prosince 1906 císařskou kanceláří potvrzen znak, který město užívá dodnes: V modrém poli na zeleném vršku jabloň s jablky a potokem (Nisou), který pramení pod stromem.

V prvopočátku si pravděpodobně bojovníci znamení na své štíty malovali podle vlastního výběru, ale brzy se právo udělovat erby a s tím spojené šlechtické výsady stalo výsadním právem panovníka. Nejinak tomu bylo i u znaků měst. Představitelé města sice většinou nechali vypracovat návrh městského znaku, návrh pak předkládali panovníkovi či později jím pověřenému úřadu ke schválení a udělení privilegia. Udělení znaku znamenalo, že obec je pokládána za město či městečko (městys). Pokud byl městys povyšován na město, byl mu často znak nějak po-

lepšen či někdy i docela změněn; města měla také narozdíl od městeček právo pečtit červeným voskem (městečka zeleným). Heraldika se od svého vzniku také vyvíjela i do jisté míry podléhala módě. Po právu užívat znak šlechtou a později i městy, začaly znaků užívat i církevní řády, úřady i kláštery (mluvíme o církevní

heraldice), a nakonec začaly používat znaků i řemeslné cechy. Heraldika se po období svého vzniku, které je pokládáno za tzv. „zlaté období heraldiky“, dostala v době barokní a i později do úpadku. Znaků ztratily s vývojem vojenství svůj původní význam rozlišení rytíře v boji, erb se šlechtickým titulem bylo možno si dokonce i koupit (např. baron Liebig aj.). V erbech se začala vyznačovat především rodová spojení, což mělo za následek mnohočetná dělení erbů a s tím spojená i jejich nepřehlednost. Nejsou již důsledně dodržována hlavní heraldická pravidla (střídání barvy a kovu), ve znacích se objevují atributy, které nejsou odrazem skutečnosti (např. zemský znak u měst, která se nikdy královskými městy nestala apod.). Návrhy znaků vypracovávají někdy i úplní laici, pokud se heraldiky týká a tak se do znaků dostávají i zcela neheraldické motivy či úplné heraldické nesmysly. To vše postihlo jak městskou heraldiku, tak v některých případech i heraldiku státních útvarů. Jako příklad může sloužit v nejbližším našem okolí třeba městský znak Rychnova u Jablonce nad Nisou, kterému se dostala do znaku kresba s kostelem a srnkou pijící z potoka, a pak také státní znak ČSSR (1960 - 1989), který byl právě souborem heraldických nesmyslů. Rostoucí zájem o znaky měst a o heraldiku obecně je však příslibem časů lepších a důkazem toho, že heraldika je naukou stále živou a rozvíjející se.

Husitský bojovník s pavézou

Ladislav Brejcha

Slavný rodák

V Patronu č. 6/97 se objevila zmínka o slavných vřatislavských rodácích. Jednoho z nich si nyní připomeneme.

FERDINAND PORSCHE

Víte že zakladatel světoznámé značky, automobilový konstruktér Ferdinand Porsche pocházel ze severních Čech? Narodil se 3. září 1875 ve Vřatislavicích nad Nisou, kde jeho rodiče žili v domku čp. 201. Otec Anton Porsche se narodil 11. září 1845 ve Sta-

rém Harcově. Vyučil se klempířem a 14 srpna 1871 se ve Vratislavicích oženil s Annou Ehrlichovou (* 3. 9. 1850), jejíž rodiče pocházeli z Vesce. Prvé dítě (chlapec) jim zemřelo hned po porodu (21. 3. 1874), takže malý Ferdinand byl nejstarším ze tří dětí. Sestra Hedwika se narodila 25. 7. 1878 a bratr Oskar 16. 7. 1881 († 21. 9. 1941 ve Vratislavicích).

Možná že otcovo klempířské řemeslo, možná chlapcovo okouzlení světem techniky a snaha vyniknout, možná všechno dohromady, umocněné ještě nevšedním talentem, co ho pozvedlo z chudé domkářské rodiny mezi světové konstruktéry. Při výrobě automobilů byl činný již od roku 1898 a v roce 1906 se stal šéfkonstruktérem podniku „Austrio - Daimler“ ve Vídni - Novém Městě. (pozn.: Co je to Vídeň - Nové Město ? Není to Wiener Neustadt, 120 kilometrů jižně od Vídně ?) O čtyři roky později získal se svým vozem první tři ceny v prestižní soutěži a v roce 1916 se stal generálním ředitelem této firmy. V roce 1923 přešel do jiného závodu stejné firmy ve Stuttgartu, kde vytvořil 20 typů osobních a 14 typů nákladních aut. V roce 1930 potom vytvořil ve Stuttgartu vlastní konstrukční kancelář, pracující také pro firmu Auto - Union. Zemřel v roce 1951.

Severočeský deník, 2. září 1995
pro SD napsal Jan Smetana

Smírčí kříž v Albrechticích u Frýdlantu

Zajímavý, byť částečně poškozený starý smírčí kříž se můžete pokusit hledat v lese u Albrechtic. Ve směru od Liberce za kapličkou odbočit vpravo k po cestě k lesu, před lesem vlevo po úvozové roz- bahněné cestě až k lesní silnici. Po ní vle- vo 1 - 1.5 km k rozcestí před rozcestím k Frýdlantu. Kříž se nachází asi 50 m pod cestou, to znamená v podobně umístěném prostoru jako vražda lesníka Malika.

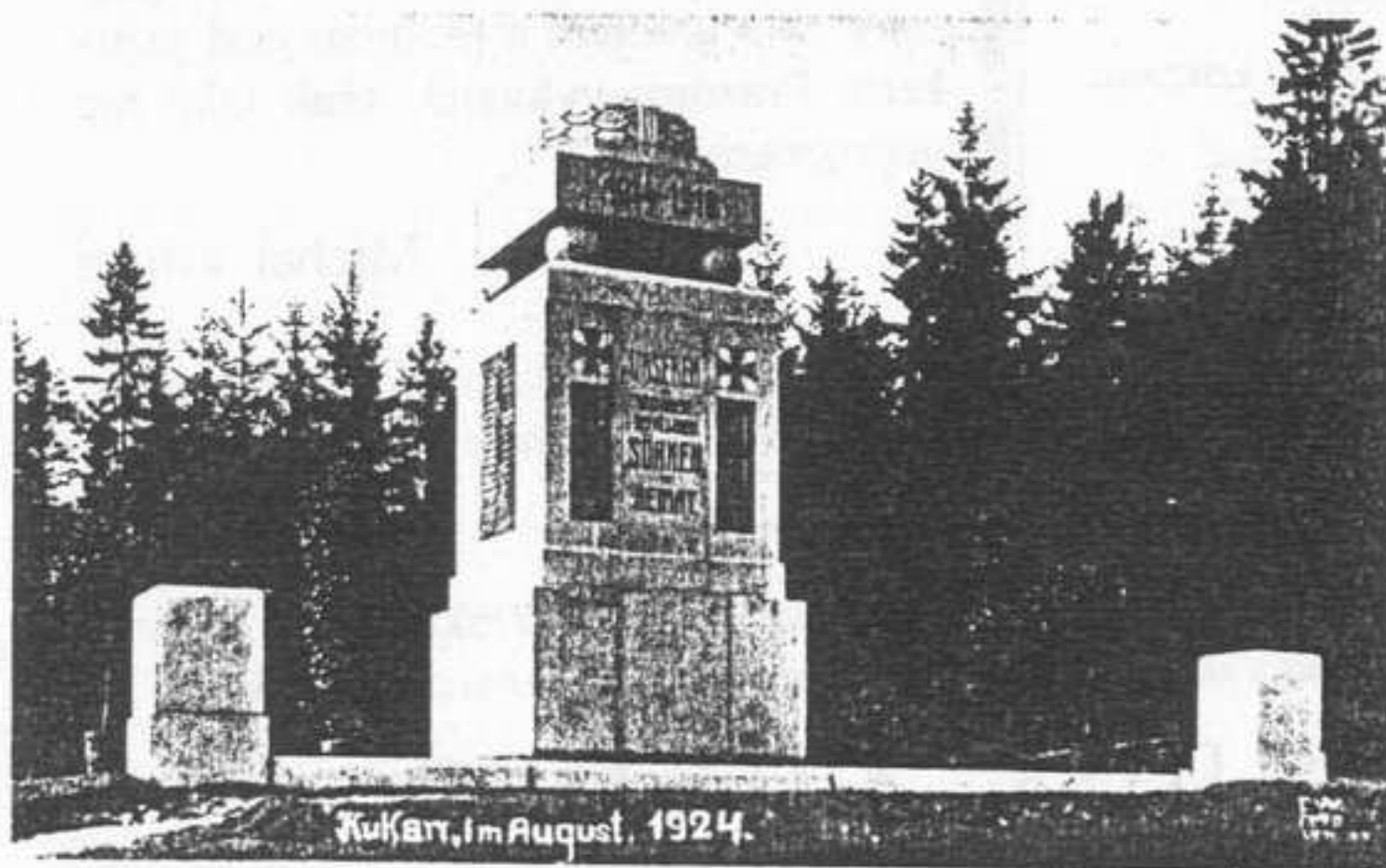
Takto dodaný popis je velmi ne- přesný, ale máte celé léto na to, abyste se mohli na předvánoční schůzi pochlubit, že jste kříž našli !

Na letošní léto a podzim vyhláší úkol pro všechny čtenáře Patronů:

Příští rok uplyne 80 let od konce Světové války a vyhlášení samostatné republiky. Snad v každé obci stojí (nebo stával) pomník padlým. Příští rok chceme jedno vydání věnovat právě tomuto významnému výročí a k tomu bude vytištěna příloha s fotografiemi pomníků, které se v obcích stavěly obvykle u příležitosti desátého výročí konce Světové války. Protože nemůžu sám znovu objet několik desítek pomníků a zhotovit svoje obrázky v oblasti několika set kilometrů čtverečných, do kterých zasahují naše zájmy, někdy se fotky nepovedou, nebo nepřeje počasí a je nereálné, aby jeden člověk všechno obešel i několikrát; vyzývám proto všechny čtenáře, aby již nyní začali shromažďovat fotografie těchto pomníků, ať už ze současnosti, nebo ještě lépe reprodukce starých fotografií, tak jak nové pomníky kdysi vypadaly. Vidíte - použil jsem slova kdysi - a přece to není zase tak dávno ! Po jistou dobu byla snaha, aby tyto pomníky upadly v zapomnění, jelikož oběti na nich zapsané bojovali za císaře pána a jeho rodinu. Ale s tím nic nenaděláme - taková je historie naší země. Můžeme ji hodnotit, ale ne měnit a také by bylo velmi pokrytecké, snažit se něco z historie zamlčovat.

Shromážděné fotografie o rozměrech 60 x 85 milimetrů (raději na výšku; mohou být i barevné) zašlete přímo manželům Zítkovým do Rýnovic č. 49 nejpozději do předvánoční schůze na sklonku letošního roku, kdy vybereme ty nejzajímavější, které budou otištěny ve zmíněné obrazové příloze.

Jiří Šourek

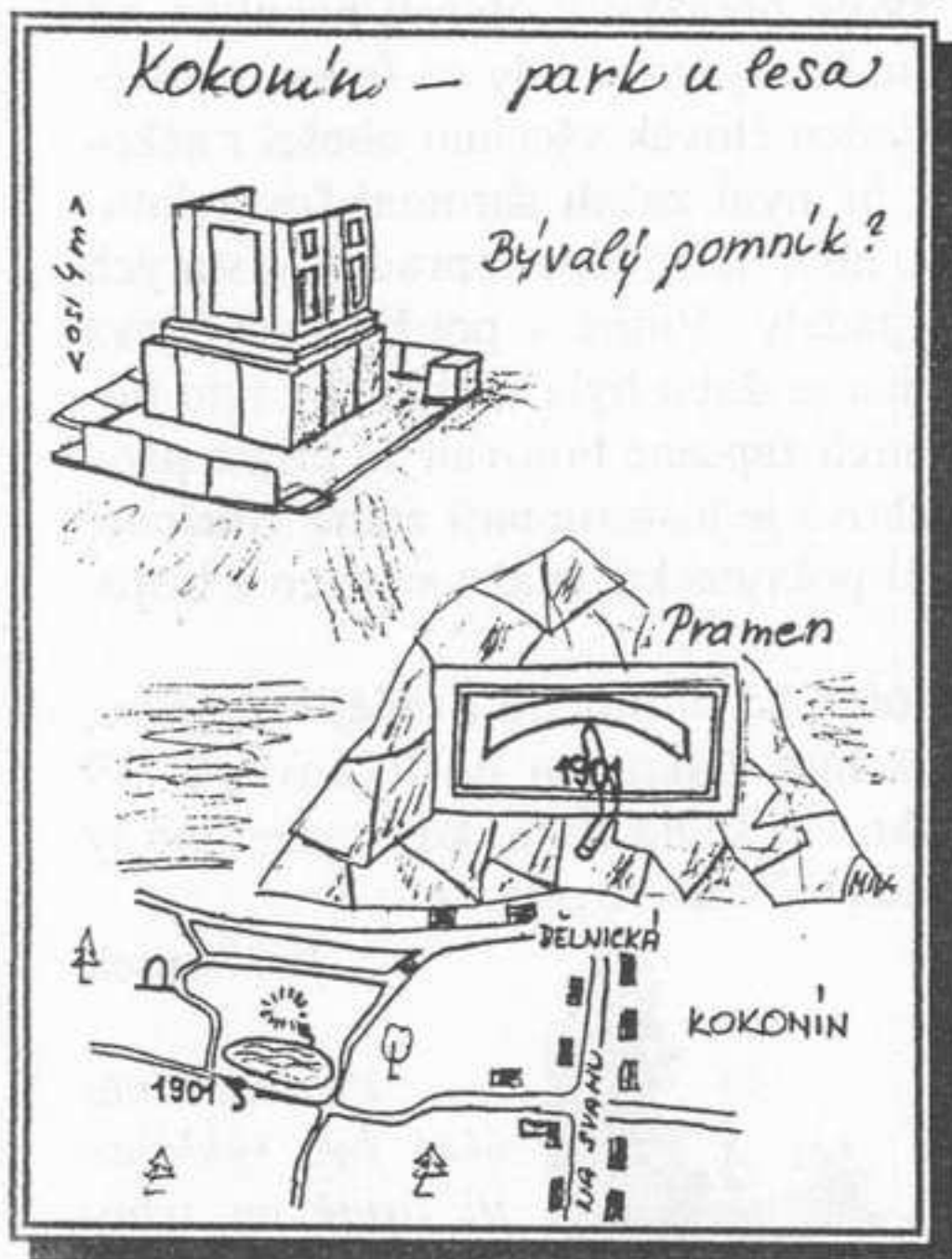
Pomník v Kokoníně ze sbírky manželů Zítkových

Protože tento úkol byl vyhlášen již ústně na schůzi, začínají se pomalu scházet první úlovky v podobě vzácných, historických záběrů. Jeden obrázek použijeme již nyní na vyzdobení článku, který pan Vrbata napsal již před několika roky, ale

pořád nebyla vhodná příležitost jej otisknout ...

Kokonín - park u lesa

Pamatoval jsem si to dobře. Kdysi před léty mě náhoda dostala na okraji Kokonína do zvláštního lesa. Mohutné cizokrajné stromy, zarostlé pěšiny, rozbité lavičky, nevelké, ale čisté jezírko s vydatným pramenem a nějaká, po deseti letech v paměti, nejasná stavba. Tenkrát mi bylo snad dvanáct let, všechno vypadalo zvláště a tajemně.

Tajemství však zůstávají i po létech. Na severozápadním okraji parku stojí dnes již značně zdevastované torso pomníku. Musel být poměrně mohutný, ještě dnes dosahuje výše asi čtyř metrů. Hledal jsem na něm i na okolních rozmetaných zbytcích nápisy, nebo alespoň letopočet, leč marně.

Možná někdo víte, jaká památka se nám zde rozpadá? Jediným vodítkem je prozatím letopočet 1901, vytesaný na » umělém « prameni pod jezírkem. Prázdný výklenek však také nic neprozrazuje.

Michal Vrbata

Tedy záhada je vyřešena - je to pomník obětí Světové války a je ostuda pozdějších mocných, že zařídili, aby tento pomník upadl v zapomnění ...

Plánovaná výprava na nejvyšší horu na české straně Jizerských hor - Smrk - 14. června 1997 je spojena s dokončením rekonstrukce Körnerova pomníku.

THEODOR KÖRNER

Narodil se dne 23. září 1791 v Drážďanech, padl 26. srpna 1813 u Gadelbuschu v Lützowské armádě.

Studoval ve Freibergu na důlní akademii, později v Lipsku studoval práva, historii a literaturu a v Berlíně filosofii a historii. Roku 1812 se stal vídeňským dvorním básníkem. Jeho vlastenecké drama » Zriny « (vydané 1814) tak jako skoro všechny jeho básně poučené Schillero-vým pathosem, měly mimořádně neobvyklý úspěch. V Körnerově vášnivě blouznivé povaze bojovníka byla ztělesněna touha německého lidu po osvobození od Napoleonovy cizí nadvlády. Slovem i činem jako vojenský dobrovolník nadchnul široké vrstvy obyvatelstva. Jeho největší vzburcující písně a básně (např. » Lützowův divoký lov, zhudebněn C. M. von Weberem «, » Svěže vzhůru, můj národe, ohňové znamení dýmá «, » Ty meči po mé levici «) vydal jeho otec roku 1814 pod názvem » Lyra a meč «.

český překlad: Jiří Šourek

O Theodoru Körnerovi napsal před časem také Marek Řeháček:

Kam zmizel Theodor Körner ?

Z lapidária na bývalém hřbitově poblíž Tržního náměstí v Liberci před časem zmizela vzácná secesní památka - *busta Theodora Körnera*. Metr a půl vysoká, z bílého mramoru, pro Liberec, jehož sochařská výzdoba je jinak velmi chudá, je to nenahraditelná ztráta.

Zmizelá socha měla, kromě značné uměleckohistorické hodnoty, také velmi pohnutý osud. Původně stála u budovy Severočeského musea jako pocta Theodoru Körnerovi, německému básníkovi, který jako dvaadvacetiletý zahynul ve válce s Napoleonem. Tři roky před svou smrtí, v roce 1809, navštívil zdejší kraj a dokonce vystoupil na nejvyšší vrchol Jizerských hor - Smrk. Po stu letech se liberečtí patrioti rozhodli, že tato významná návštěva nesmí být zapomenuta a objednali u jednoho z mnichovských sochařů onu mramorovou bustu. Ta se pak mezi okolní zelení bělela až do poloviny tohoto století. Nedlouho po poslední válce byla odstraněna; němečtí básníci a vlastenci tehdy nebyli příliš populární. Busta byla společně

se smetím a sutí vyhozena do prohlubně na Tržním náměstí. Ale ani tam její liberecká anabáse zdaleka nekončí. Při stavbě plaveckého bazénu byla objevena a » tiše uklizena « mezi vzácné náhrobky v nedalekém lapidáriu.

Tam pak dlouho stála blízko vchodu a svojí mohutností působila v malém prostoru až panoptikálně. Okolní náhrobky byly postupně vandaly ničeny, ale Körnerův mramor odolával jak jim, tak zubu času.

Po poslední revoluci, která hlásala, že přeje básníkům, svitla Theodoru Körnerovi jiskřička naděje, že se konečně dočká navrácení na původní místo u musea. Nejenže se nedočkal, ale navíc byl v době, kdy se lapidárium záhadně metamorfovalo v Zahradní centrum, nenávratně unesen. Bez vědomí jak majitele centra, tak pracovníků všech kulturně-historických úřadů a institucí ve městě. A hlavně bez vědomí veřejnosti.

Pro *Liberecký den* Marek Řeháček

Upřesňující informace k obnovenému poutnímu místu Trniště (u Hašlerovy chaty)

Čtrnáct keramických reliéfů pro pamětní místo Trniště - pro křížovou cestu vytvořil pan Reinhold Hüttnann z Horního Rakouska ze Steyru. Reliéfy vysoké umělecké hodnoty jsou z tvrdé glasované kameniny příjemně laděné do přírody v hnědobéžové barvě. Autor je sám s pomocníky usadil do žulových kvádrů, ale nejdříve mesel dřívější výklenky, které nesly kdysi obrazy křížové cesty malované na měděném plechu, přisekat majzlikem, jelikož měly jiné rozměry, a tím nebyly použitelné. Dalo mu to hodně starostí a práce.

V hlavním oltáři za ukradenou sochu Panny Marie Immaculaty, která zmizela někdy kolem roku 1975^(?), je připraven obraz Panny Marie, která je namalována na silném plechu. Autorka díla, Libuše Rýdlová chtěla vytvořit dílo trvanlivé a odolné jak před povětrnostními podmínkami, tak i před vandaly. Též se autorka díla velice vkusně barevně přiblížila k přírodě. Pan Reinhold Hüttnann byl a je zdejší občan (jak sám říká a cítí), narodil se 11. listopadu 1920 na Semerinku u Janova nad Nisou v čp. 146. Vystudoval v Jablonci nad Nisou průmyslovou školu. Musel jako ostatní muži zdejšího kraje ale i od jinud nastoupit jako voják do

II. světové války; během různých válečných operací se ocitl v ruském zajetí, kde si vylepšoval zajatecký život výrobou drobných uměleckých předmětů. Po skončení nesmyslné války a po vystěhování se natrvalo usadil v Horním Rakousku v Steyru, kde se oženil a založil si zámečnickou firmu, hlavně pro umělecko - řemeslné práce a též se věnoval volné tvorbě. - Již roku 1991 bylo vysvěceno jeho dřevěné sousoší, věnované a určené na korpus křtitelnice v bazilice Navštívení Panny Marie v Hejnicích. Roku 1994 byl vysvěcen dar od Reinholda Hüttmanna pro Josefův Důl - pamětní deska spisovatele Gustava Leutelta (* 1860 - † 1947)

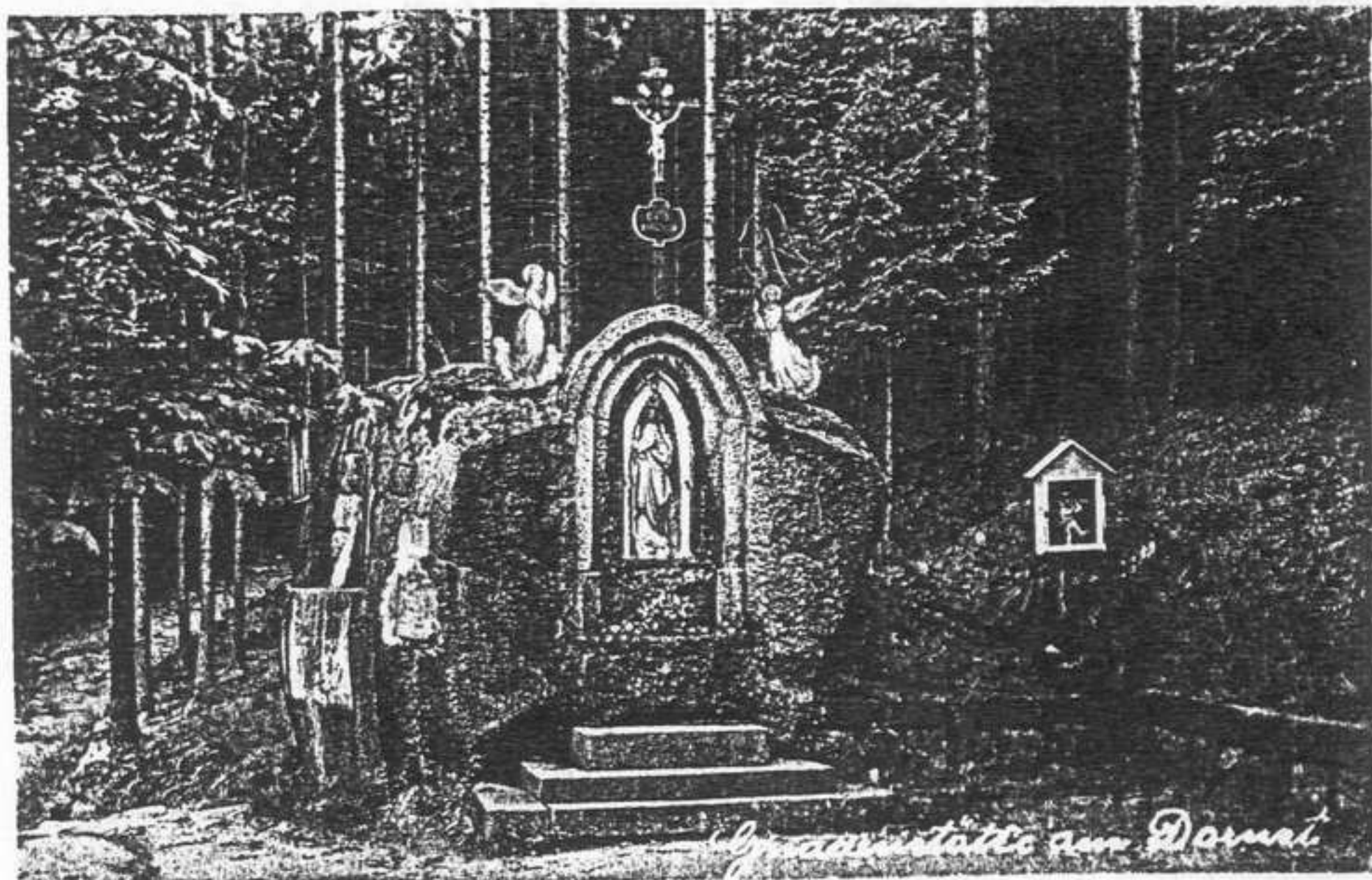

foto pamětního místa » Dornst « před II. světovou válkou

Opravit křížovou cestu na Trništi měl na mysli již dříve. Ale co přišla zde ta nová doba, vytvořil se mu nápad již v roce 1991, když zde s přáteli objížděl pamětihodnosti; Trniště - svoji domovinu opět zkrášlit. První z obrazů křížové cesty měl již hotovy v zimě roku 1993. Plánované osazení muselo být úředně povoleno, a bylo několikrát odkládané, až se konečně uskutečnilo 6., 7. a 8. září 1996 - keramických obrazů je 14 kusů a jsou signovány R. H., a při připevňovacích pracích na místě samém mu pomáhal jeho přítel profesor Hausner a jeho syn Richard, který je farářem v Linci. Slavnostního vysvěcení křížové cesty, nemohl se pro zaneprázdněnost osobně zúčastnit.

Pan Hüttmann ve svém bytě
ve Steyeru v Rakousku v roce 1994

Byl jsem se svojí ženou účasten vysvěcení nové křížové cesty, tak vám popíšeme zhruba tuto slavnostní atmosféru: Slavnostní vysvěcení nové křížové cesty na Trništi u Hašlerovy chaty se konalo v pátek 20. září 1996 v 14.³⁰ hodin. Již delší dobu před zahájením slavnostního obřadu vyhrávaly amplióny umístěné na Hašlerově chatě vážnou církevní hudbu - hlavně na varhany - což dodávalo celé akci příjemný, slavnostní ráz. Ve 14.³⁰ přijel autem jablonecký děkan Antonín Bratrošovský s jedním ministrantem a s hluboce věřící paní Cecilíí Trojanovou z Jablonce, která i přes svůj vysoký věk vyučuje na církevní škole, překládá a píše hlavně německy děkanovi potřebné písemnosti. Zde překládala bohoslužbu a svěcení křížové cesty pro německé občany. Od Hašlerovy chaty směrem k pamětnímu místu byly dva stánky, jeden s občerstvením, limo, sušenky, bonbony, čokolády a v druhém byly suvenýry

s církevní tematikou a svaté obrázky a obrázky z Jizerských hor a též Hašlerovy chata z dřívější doby. Přijel jeden poschodový autobus s turisty z Rakouska a Německa, většinou bývalí zdejší občané, a několik občanů ze zdejšího okolí včetně pana R. Schauricha, se kterým jsme též zde mluvili. Celkem se této slavnosti zúčastnilo asi 70 lidí, jelikož nebyla žádná propagace a informace k této akci ani v novinách Jablonecka a ve všední den ve 14.³⁰ nejsou ještě lidé z práce doma. Po převlečení faráře a ministranta se udělal malý průvod a šlo se ke křížové cestě k zastavení číslo 1. Po předřikání modlitby a vysvětlení motivu zastavení a trojím vysvěcení se šlo vždy k dalšímu zastavení, kterých je 14. Též se zpívalo. Též byl samostatně vysvěcen nový plechový obraz Panny Marie na hlavním oltáři a studánka se světla též samostatně. Nakonec byla mše a občané německé

Zastavení číslo 1

národnosti si zazpívali svoji píseň » O bývalé domovině «. U oltářů hořely velké a malé svíčky a trochu bylo vše ozdobeno. Nakonec po krátké debatě a diskusi mezi zúčastněnými, se průvod rozdělil na jednotlivé hloučky a lidé se vrátili zpět ke stánkům, kde se děkan s ministrantem opět převlékli a rozloučili se s přítomnými. Němečtí a rakouští účastníci se trochu pohostili na Hašlerově chatě a posléze odjeli se svým autobusem. Celé slavnostní vysvěcení trvalo od 14.³⁰ do 16.⁰⁰ hodin. My jsme se vydali lesem po hřebenu pěšky domů. Ale nyní přejeme tomuto dílu dlouhou trvanlivost, aby obrazy z nové křížové cesty nezdobily jednotlivé chaty a nebo aby je vandalové neponičili !

Manželé Jana a Josef Zítkovi

Prameny: MNV Janov nad Nisou
 Noviny Janovské echo číslo 4/96
 Informace od Franze Riegera z Esslingenu
 Informace od Reinholda Hüttmanna
 Soukromý archiv Kroniky Rýnovic.

14 zastavení křížové cesty:

- I. *Ježíš je Pilátem odsouzen k smrti.*
- II. *Ježíš bere kříž na svá bedra.*
- III. *Ježíš padá poprvé pod tíhou kříže.*
- IV. *Ježíš potkává svoji matku.*
- V. *Šimonu Cyranejskému je uloženo, by pomohl nésti kříž.*
- VI. *Veronika podává Ježíšovi šátek.*
- VII. *Ježíš padá podruhé pod tíhou kříže.*
- VIII. *Ježíš utěšuje světice plačící kolem něho.*
- IX. *Ježíš padá potřetí pod tíhou kříže.*
- X. *Ježíš je vyslečen a je mu podán ocet.*
- XI. *Ježíš je připjat na kříž.*
- XII. *Ježíš se vzdává svého ducha a umírá.*
- XIII. *Ježíš je sejmut z kříže a položen v matčin klín.*
- XIV. *Ježíš je uložen do hrobu.*

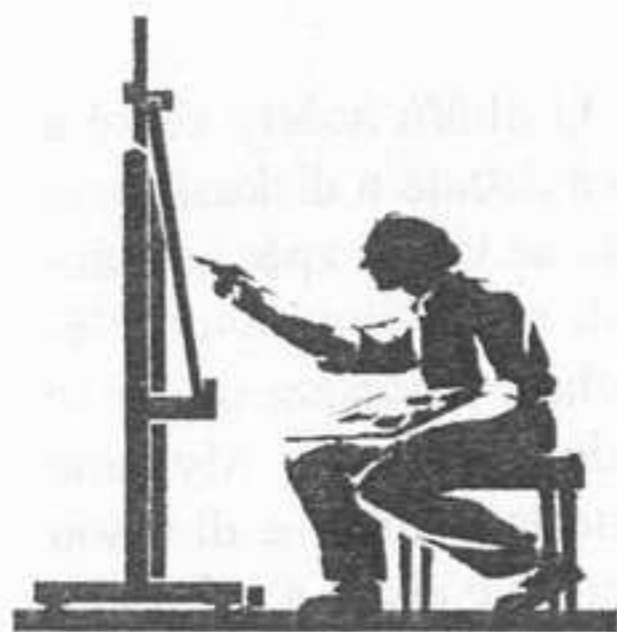
- I. *Jesus wird von Pilato zum Tode verurteilt.*
- II. *Jesus nimmt das Kreuz auf die Schulden.*
- III. *Jesus fällt zum erstenmal unter dem Kreuze.*
- IV. *Jesus begegnet seiner Mutter.*
- V. *Dem Simon Cyraneco wurde das Kreuz zum Tragen auferlegt.*
- VI. *Veronika reicht dem Jesus ein Tuch.*
- VII. *Jesus fällt zum 2-ten mal unter dem Kreuze.*
- VIII. *Jesus tröstet die über ihm weinende Weiber.*
- IX. *Jesus fällt zum 3-ten mal mit dem Kreuz.*
- X. *Jesus ist entkleidet und ihm Essig gereicht.*
- XI. *Jesus wird ans Kreuz geheftet.*
- XII. *Jesus gibt seinen Geist auf und stirbt.*
- XIII. *Jesus wurde von Kreuz in dem Schoß der Mutter gelegt.*
- XIV. *Jesus wird in das Grab gelegt.*

Z autorových vzpomínek

V zajetí začal s figurálním řezbářstvím

Řemeslnické umění zachránilo umělci Reinholdu Hüttmannovi život.

Na jednom z nejhezčích míst ve Vorderstoderu, na Vorderramsebenu, s výhledem přes celé Stoderské

údolí, bydlí Reinhold Hüttmann. Dnes 76-letý se upsal výrazově silnému druhu umění. Přeměňuje nevzhledné dřevěné špalky v krásné sochy, které jsou na různých místech ve Vorderstoderu přístupné veřejnosti. Veškeré lovecké kaple v okolí zdobí umělcova díla.

Rodilý sudetský Němec z oblasti Jablonce byl jako všichni ostatní zatažen do válečných událostí. „Jako pěší spojka jsem se dostal v Karpatech v Rumunsku do ruského zajetí. Když jsem byl se zápaem plic na ošetřovně, začal jsem poprvé s řezbářstvím. To bylo tenkrát velmi nebezpečné počínání, neboť tajně vpašovaný nůž znamenal trest smrti“ vzpomíná Reinhold Hüttmann pro Kremstaler Rundschau.

Z dlouhé chvíle vyřezal koně.

Přesto vyřezal z dlouhé chvíle malého konika z březového dřeva. To viděl sanitář a pomáhal mu dále. Po propuštění z ošetřovny se pak dostal do dílny. Tam se vyráběly z dílů sestřelených letadel pouzdra na cigarety. „Byl jsem zodpovědný za rytiny na tabatěrkách. Jelikož jsem se na odborné škole vyučil rytcem, nebyl to pro mě žádný problém“ vysvětluje umělec.

Na základě výskytu hrnčířské hlíny (bauxit) se tam rovněž provozovalo hrnčířství. „Zde jsem si opatřil hlínu a vymodeloval skákajícího koně. Toho

In der Gefangenschaft in Rußland schnitzte Reinhold Hüttmann die erste Figur. Unser Bild zeigt ihn beim Schnitzen einer Madonna.

chtěl židovský důstojník a několik dní později si objednal zhotovení vzpínajícího se koně drženého mužem. Toto přání bylo splněno“.

Při jedné z kontrol stavu v září 1945 musel Reinhold Hüttmann vystoupit z řady. Neočekával nic dobrého. Přistoupil k němu židovský důstojník a řekl: „Hüttmanne, pojedeš domů!“ 2. října pak jel.

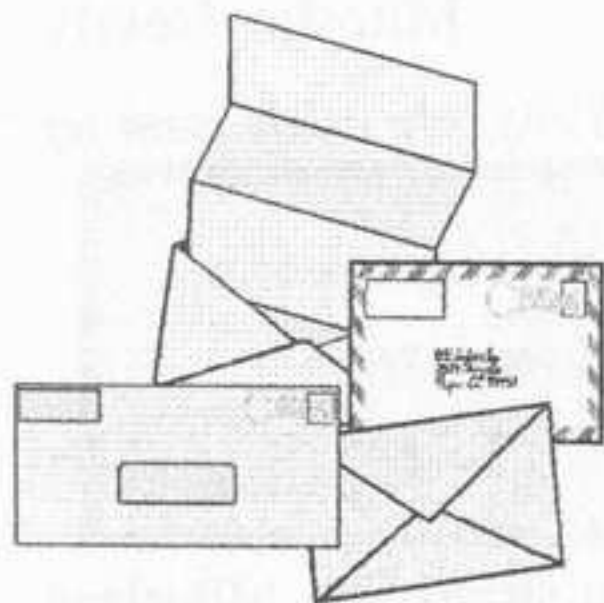
V Linzi poznal Hüttmann svoji ženu a oženil se. Pak se ve Steyeru osamostatnil jako rytec a mimo jiné zhotovil řadu známých PEZ - forem. „A nyní v důchodu, jak vidíte, zhotovuji stále sochy“.

Vyřezávání, hrnčířství a malování, to vše je Hüttmannovým životem. Své umělecké vlohy komentuje slovy: „Dobrá škola má velký význam!“ A takovou školu zcela zřejmě absolvoval. I když měl v minulosti těžký život, ničeho nelituje.

Kremstaler Rundschau
pro KR napsala Petra Gebeshuberová

Z došlé korespondence

Obnovený pomníček

Když jsem již před čtyřiceti roky jezdil na lyžích starou Hutní cestou od Jablonecké chaty (starého Tönnelhausu)

přes Dolní Blatnou pilu na Kristiánov, poutal moji pozornost velký balvan na levé straně cesty s tesaným výklenkem pro kříž, svatý obrázek, či sošku. K mostu přes Kamenici odtud již nebylo daleko. Výklenek byl prázdný, jen občas se u něj objevila kytice horských květin a dodnes nevím, jaká byla jeho původní výzdoba.

Dnes je Jablonecká chata již v rozvalinách a přímá cesta na Kristiánov tudy již nevede: Blatná pila je zatopena

vodami josefodolské přehrady a v jejích vodách mizí i stará cesta. Balvan ale při málo používané cestě dosud stojí. Od podzimu roku 1996 je v jeho výklenku upevněn krásný nový kříž. Nechal jej na svoje náklady zhotovit Ing. Vladislav Bureš z Prahy, který je již půl století majitelem staré chalupy v Hraběticích čp. 6. Kříž zhotovil na jeho objednávku umělecký kovář Pavel Vanc z Prahy.

Miloslav Nevrlý

Při lesní cestě v oblasti vodárny v Lidových sadech se objevil dřevěný kříž se jménem *Františka Kučery* a datem .....*červenec 1996*.

Nemáte jej někdo podchycen a nevíte, co se tam stalo (pokud se tam vůbec něco stalo) ?

Miloslav Nevrlý

Následující dlouhý dopis napsal Hynek Farský již 16. září 1995, ale nikdy jsem jej neotiskl celý. Nyní si můžete přečíst zbytek dopisu, ale některé údaje si raději ověřte, zda ještě platí.

**Památce Miloslava Klicpery, štábního srážmistra SNB,
který padl na Slovensku 21. srpna 1947
v boji proti banderovcům.**

... Cestou od novoměstského nádraží jsem narazil na novou pamětní desku strážmistra Miloslava Klicpery v Ludvíkovské ulici, resp. na rohu jedné z jejích odboček vlevo.

Kovárna Ondřeje Stelziga v Řasici

Předloňského srpna byla za symbolické vstupné 10 korun zpřístupněna veřejnosti. Bylo zde k vidění kromě exemplářů týkajících se Ondřeje Stelziga i pár věcí, které se postupem času ztrácely z kostelů na Frýdlantsku a byly nalézány vesměs na smetištích nebo půdách starých chalup. Nejvzácnější exemplář (podle majitele kovárny) je původní nápis na zdi latriny ve staroněmčině, který je volně do češtiny přeložen takto:

Schraňuj hovna = dočkáš se velkostatku !

Kouzlo nápisu však asi nefunguje, protože podle dostupných materiálů původní majitelé z dob Ondřeje Stelziga, ani nynější se při sebevětší snaze statku

nedočkali. [Ale jakpak by ne - před 60 lety se říkalo: *Das Arienblut ist das höchste Gut!* { *Arijská krev jest statkem nejvyšším!* } pozn. J.Š. 1997]

Nynějším majitelem kovárna je pan Maršálek z Liberce, u něhož si na telefonním čísle 048/20 335 je možno od jara do podzimu domluvit prohlídku. Pan Maršálek, dříve radaktor deníku *Mladá fronta*, v dobách nedávno minulých spolu s Emilem Novákem opravovali kříže a Boží muka v této oblasti. Poté, co Emil Novák zemřel, a pan Maršálek se stal soukromým podnikatelem, mu k jeho obrovské lítosti na tuto činnost nezbyvá čas. Poslední zrenovovanou památkou pana Maršálka byla Boží muka právě před Stelzigovou kovárnou v Řasnici.

Ke své zprávě otištěné v *Patronu* 4/94 o věnečku z chvojí vpravo u silnice z Liberce do Frýdlantu se mi podařilo sehnat další trošku k této památce (*bez konkrétních jmen a dat*). V rozmezí let 1970 - 1980 [?!] zde mělo dojít k čelnímu střetu osobního automobilu Škoda 1203, jedoucí od Frýdlantu, vracející se nonstop jízdou z dovolené v tehdejší NDR, s nákladním automobilem Tatra. Osobní vůz byl plně obsazen, dítě - děvče, jeho rodiče a prarodiče, tj. pět osob, a v plné rychlosti narazil do Tatrovky jedoucí od Liberece. Děvče bylo po nárazu vymrštno hodně daleko od místa střetu a tím pádem uniklo jisté smrti ve zdemolovaném vozidle. Dospělí havárii nepřežili, děvče přežilo s trvalými zdravotními následky (*jezdí na invalidním vozíku*) a dodnes prý žije v Liberci.

To přece není možné, v *Patronu* 4/96 je skutečně fotografie ozdobného věnce na stromě v zatáčce silnice u Dětrichova, ale při zběžném ohledání místa nutně dojdete k závěru, že rány na zmíněném stromě zasahují hluboko do dřeva a jsou dosti čerstvé. Kdyby k události došlo skutečně před 15 až 25 roky, musely by být již zarostlé novou kůrou. Tvar vrypů a výška nad zemí ukazuje na přímý náraz do stromu, nikoliv do protijedoucího vozidla. Evidentně se jedná o dvě různé nehody v různé době, které se staly v této zatáčce, která vlastně ani není noc prudká.....

Také pan doktor Harciník, který od roku 1994 působí na chirurgickém oddělení nemocnice ve Frýdlantě jednou říkal, že se na to pamatuje, ačkoliv obě oběti (*v autě tehdy byly jen dva lidé*) zemřely dříve, takže se na operační sál ani nedostaly. [*pozn. J.Š.*]

Toto ale nebyla jediná dopravní nehoda, která se stala na silnici z Liberce do Frýdlantu, resp. Nového Města pod Smrkem. Bohužel ani k jedné popisované památce se do dnešní doby nezachoval pomníček nebo kříž.

Přibližně 1500 metrů od výše uvedeného věnečku z chvojí na levé straně silnice ve směru na Frýdlant si pamatují pomníček dopravní nehody; zahynul zde čerpadlář z benzínové stanice v Novém Městě, bytem v Liberci. V těchto místech klimbnul za volantem a narazil do stromu a auto se vzňalo. Přátelé mu pak na místě

nehody zhotovili pomníček; dnes již místo nehody připomíná jen ohořelý a usychající strom.

Další dopravní nehoda, na jejíž památku byl postaven pomníček, se stala nedaleko od místa, kde cestu z Frýdlantu do Nového Města kříží cesta z Krásného Lesa do Raspenavy. Zde přibližně 100 metrů vlevo u cesty ve směru do Nového Města stával pomníček, který připomínal smrt příslušníka tehdejšího SNB. Ten zde nezvládl řízení svého rychle jedoucího vozu a čelní náraz do stromu nepřežil. Přestože pomníček dnes neexistuje, tak si ho pamatují. Vypadal podobně jako pomníček Miroslava Hrona.

Hynek Farský

Dráha na odstřel ?

Od zastavení osobní dopravy na bystrické větvi jindřichohradecké úzkokolejky uplynul přesně měsíc, když 26. února 1997 projel naposledy z Harrachova do Kořenova pravidelný osobní vlak 16317. Následující den byl z důvodu špatného technického stavu mostnic na „Jizerském“ mostě zastaven kolejový provoz na tomto úseku trati 035. Tím se přesně po čtyřech letech a osmi měsících od znovuoobnovení průjezdnosti do Polska učinil další „racionalizační“ krok k odepsání známé severočeské trati.

O to smutnější je, že zavedení železniční dopravy mezi Libercem, Szklarskou Porębou a Jelení Horou bylo významným, i když dodnes nedoceněným počinem, že do 8. června 1996 projel po této trati do Szklarske Poręby úctyhodný počet vlaků a železnice tak v součinnosti se silniční dopravou byla v této oblasti příkladem promyšlené dopravní politiky v praxi.

Zatímco jinde velmi dlouho zvažují a víckrát před případným řezem měří, u nás se řeže rovnou. Početná tlupa racionalisátorů ukrytá pod zkratkou ČD totiž velmi rychle po výše popsaném kroku počne organisovat postupnou likvidaci celé zubačky, a to i přesto, že byla v roce 1991 prohlášena za kulturní památku.

Některé z prvních hmatatelných kroků je možno dnes již pouze připomenout: V roce 1993 byla zrušena dopravní služba v Kořenově, následkem toho bylo pustošení a rabování zachovalého. Půl roku předtím byla likvidována doprava v Dolním Polubném a byly zde odstraněny jedinečné a tehdy již zákonem chráněné

ozubnicové výhybky, které byly za úsvitu jara 1996 odvezeny do šrotu. A naposled v 10. týdnu roku 1997 potkal stejný osud i všechny záložní ozubnicové hřebeny.

O hrozbě zastavení provozu se vědělo již v době, kdy procházela úplnou obnovou trať na nyní neprovozovaném úseku z Kořenova do Harrachova. Od té doby uplynulo jedenáct let, a náklady na provedenou obnovu se za tuto dobu jistě ještě nezhodnotily. Ani aktivity vycházející z ekologicky šetrného provozu železniční dopravy v horské oblasti nedokázaly vyvinout patřičný tlak na zodpovědná místa, aby se dosáhlo rozumného řešení.

Všechny rozumné lidi bych chtěl proto poprosit, aby nemlčeli k dalším chybným krokům, které otřásají dopravním rytmem našeho státu. I tady v okolí

Tanvaldu jsou lidé, kteří věří, že se nestanou obětí silničních neduhů a jsou ochotni přiložit ruku k dílu. Nebudeme snad opakovat chyby našich vyspělejších sousedů ?

Jako povzbuzení před vypálením poslední střely by snad mohla sloužit skutečnost, že odsouhlasené mistrovství světa v roce 2003 se bude konat právě v kraji, jímž zatím vede železniční trať. Je to snad málo pro to, abychom si mohli v den zahájení platnosti jízdního řádu na rok 1997 - 1998 připomenout 95. výročí naší zubačky ještě na kolejích ?

Tanvaldský zpravodaj 4/97,
pro TZ napsali Radko Friml a Milan Šmol.

Aktualita - Nové knihy

Napsat povídání o strašidlech a zjeveních Liberecka mne napadlo před dvěma lety. Byl tehdy konec srpna a již několik dní neuvěřitelně pršelo. Já ležel, unaven mnohakilometrovým pochodem Lužickými horami, v malém děravém seničku uprostřed louky ve stráni nad Kryštofovým Údolím. Na střeše, očividně sbité z červených prken starých vagonů, hráli vodní mužíčci na větrné housličky a nad tmavozelenými lesy Černé hory se vznášely mlžné přízraky

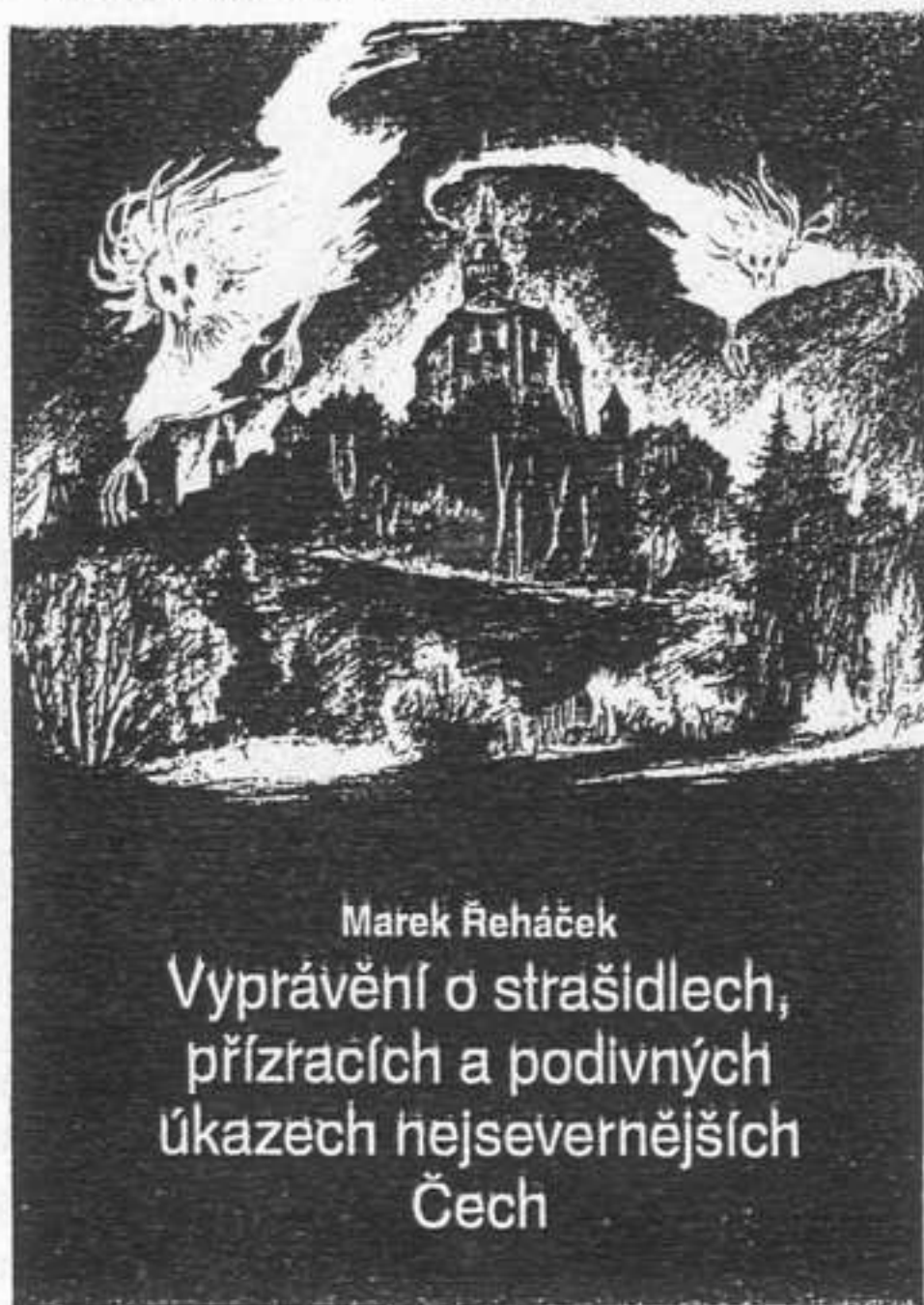
zemřelých horalů s krúsnami na zádech. Viděl jsem je toho večera zcela jasně.

Naštěstí jsem tehdy nebyl sám. Po mém pravém boku tiše dýchala dívka, blondýnka, bála se stokrát více než já. V seně však bylo bezpečno a útulno, olověný déšť pak přímo vybízel k tajemným vyprávěním, přestože přízraky mrtvých ještě z hor nezmizely. Dlouho jsme tehdy bezbožně tlachali o věcech za hřbitovními zdmi. Pak však přišla noc a ta vše dobré i zlé duchy zahнала do říše snů. Usinali jsme tehdy v objetí, pamatujíc Chateaubriandových slov: „Čechy jsou zemí čarodějů“.

Abych se trochu odvděčil všem duchům Liberecka za to, že nás v té deštivé ještědské noci nechali klidně spát, rozhodl jsem se vyhledat stará česká i německá duchařská vyprávění a seznámit s nimi všecken přízrakomilný lid.

V následujících zkazkách se tedy budou objevovat všelijaká zjevení, duchové, bludičky, podivní blouznivci, poklady a kreatury z Liberecka, Hrádecka, Podještědí, Novoměstska a Frýdlantska tak, jak setkání s nimi kdysi zaznamenali již dávno zemřelí lidé.

Marek Řeháček

Marek Řeháček

Vyprávění o strašidlech,
přízracích a podivných
úkazech nejsevernějších
Čech

TENTO VÝTISK JE NEPRODEJNÝ
a slouží výhradně pro vnitřní potřebu našeho sdružení
a jeho členů

*Příspěvky, články a fotografie do dalšího vydání
zašlete nejpozději do poloviny července 1997 !*